

Beleid 2021 - 2025

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

versie augustus 2024

SPW
Goed voor
elkaar

Inhoud

1. Goed voor elkaar	3
2. De weg naar dit nieuwe beleid	5
3. Onze keuzes en ambities	6
4. Onze doelstellingen	10
5. Onze manier van werken	12
6. Transparantie	14

Bijlage

Bijlage 1. Toelichting OESO due diligence stappen	16
Bijlage 2. Toelichting IMVB-convenant en Klimaatakkoord	18
Begrippenlijst	19

1. Goed voor elkaar

Een aangescherpt beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen

Als pensioenfondsen zetten we ons dagelijks in voor een goed pensioen voor iedere werknemer van een woningcorporatie, nu en in de toekomst. We vinden het belangrijk om dit op een verantwoorde manier te doen. Daarom maken we bewust de keuze voor beleggingen in bedrijven, overheden, vastgoed, fondsen en andere investeringen die verantwoord omgaan met mens en milieu, en zorgvuldig worden bestuurd.

Maatschappelijk verantwoord beleggen biedt namelijk kansen. Met onze beleggingen kunnen wij een bijdrage leveren aan de transitie die nodig is voor een duurzame toekomst, zoals bijvoorbeeld een klimaatneutrale economie. We zijn ervan overtuigd dat zulke beleggingen op lange termijn ook financieel beter presteren. Dit bevestigt wetenschappelijk onderzoek dat aantoont dat verantwoord beleggen een neutraal tot licht positief effect heeft op het rendement en risico van een beleggingsportefeuille.¹ We nemen de duurzaamheidsfactoren dan ook, naast rendement, kosten en risico, integraal mee in onze afwegingen.

Geheel in lijn met het motto 'goed voor elkaar' van ons pensioenfondsen willen we met dit nieuwe Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) beleid bijdragen aan een leefbare wereld voor huidige en toekomstige generaties. In dit beleid voor 2021 – 2025 committeren we ons aan de volgende vier uitgangspunten:

- **Ons Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid is een integraal onderdeel van ons (strategisch) beleggingsbeleid en omvat alle beleggingscategorieën in onze portefeuille.** Dit is vastgelegd in onze afspraken met onze vermogensbeheerder. Wij monitoren de voortgang op het beleid via de reguliere rapportages die we van hen ontvangen.
- **Maatschappelijk verantwoord beleggen is een integraal onderdeel van ons beleggingsproces.** We beoordelen alle beleggingen niet alleen op rendement, risico en kosten maar ook op de mate waarin ze maatschappelijk verantwoord te werk gaan. Beleggingen die niet voldoen aan onze criteria voor milieu, mensenrechten en goed bestuur, laten we alleen toe tot de beleggingsportefeuille als we hen middels concrete afspraken kunnen aanzetten tot verbetering. Staatsobligaties van overheden die niet aan onze criteria voldoen sluiten we uit.
- **Ons beleid is opgesteld in lijn met internationale richtlijnen en standaarden.** Zo verwachten we dat onze beleggingen voldoen aan de richtlijnen voor verantwoord ondernemen van de Verenigde Naties (United Nations Global Compact), het Klimaatakkoord van Parijs, de OESO-richtlijnen, het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers, de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs), de Principles for Responsible Investment (PRI) en de richtlijnen van het International Corporate Governance Network (ICGN).
- **We zetten ons in voor lange termijn waardecreatie.** Wij streven naar een goed pensioen voor deelnemers en naar lange termijn waardecreatie voor de maatschappij. Wij hebben een lange termijn beleggingshorizon en spreken af met onze vermogensbeheerder hiernaar te handelen en mandaten voor de middel- en lange termijn te hanteren. Daarbij kiezen we onze beleggingscategorieën op basis van reële economische activiteiten en onderliggende waardecreatie.

1. Dit blijkt onder andere uit onderzoek van Whelan, T., Atz, U. & Clark, C. (2021). ESG and Financial Performance: Uncovering the Relationship by Aggregating Evidence from 1,000 Plus Studies Published between 2015-2022. Friede, G.T. Busch and A. Bassen (2015), 'ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies', Journal of Sustainable Finance, en in Investment Sustainable Pension Investment Lab (2017), 'De financiële prestaties van verantwoord beleggen' en Koedijk, K. & Wetzels, S. (2019). Wat weten we nu echt over verantwoord beleggen: ESG Wetenschappelijke literatuurstudie. Finance – ideas.

In dit MVB-beleid bouwen we verder op de basis van ons vorige beleid (2017 – 2020). Daarmee houden we focus op aanscherpingen die we al tijdens de vorige beleidsperiode zijn gestart:

- **Het verlagen van de CO₂-voetafdruk²** van onze aandelenportefeuille: De CO₂-voetafdruk daalde in 2022 met 54% ten opzichte van 2015. Ook in het huidige beleid blijft het verder verlagen van de CO₂-uitstoot een belangrijke doelstelling. We hanteren hier een CO₂-reductiedoelstelling voor zowel aandelen als bedrijfsobligaties.
- **Het systematisch beoordelen van de bedrijven waarin we beleggen** op rendement, risico en kosten, en de mate waarin ze verantwoord te werk gaan. Hierin behaalden we de afgelopen jaren grote vooruitgang. Onze vermogensbeheerder beoordeelde voor ons inmiddels ca. 10.000 bedrijven volgens deze vier principes. In dit beleid bouwen we hierop voort door toetsingscriteria verder aan te scherpen zodat we bedrijven nog beter kunnen beoordelen op duurzame prestaties. Zo beleggen we gericht in bedrijven die naar verwachting een goed rendement opleveren én die verantwoord te werk gaan (koplopers) of die we kunnen aanzetten tot verbetering (beloften).
- **Het uitsluiten van beleggingen in bedrijven.** We sluiten bedrijven in bepaalde sectoren uit. Dit gaat verder dan wetgeving (uitsluiting van clustermunie), want wij beleggen ook niet meer in bedrijven die betrokken zijn bij het produceren van tabak, kernwapens, landmijnen, chemische en biologische wapens. Dit blijft ook in dit beleid onze aanpak.
- **Het uitsluiten van beleggingen in overheden van landen.** We sluiten al langer staatsobligaties van overheden uit waarvoor een VN-wapenembargo en/of EU-wapenembargo van kracht is. Ook scherpten we ons beleid aan om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken. De precieze invulling en implementatie van dit beleid loopt voor de komende beleidsperiode.

In dit MVB-beleid kiezen we ervoor om ons nog meer te richten op de thema's die aansprekend en herkenbaar zijn voor onze deelnemers en andere belanghebbenden, waar wij invloed op kunnen uitoefenen als pensioenfondsen en die urgent zijn voor de samenleving en het milieu. We beschrijven in dit beleid welke thema's we prioriteren (klimaatverandering, biodiversiteit, goed bestuur en mensenrechten). Per thema stellen we nieuwe, concrete doelen vast en beschrijven we hoe we deze doelen willen bereiken. Ook lichten we toe hoe we willen communiceren over de voortgang en resultaten. Alle thema's en doelstellingen in het nieuwe beleid zijn getoetst op haalbaarheid voor risico en rendement.

2 Onze vermogensbeheerder APG brengt in kaart hoeveel CO₂ wordt uitgestoten door de bedrijven waarin wij aandelen hebben en hoeveel daarvan aan ons is toe te rekenen. Dit wordt de CO₂-voetafdruk genoemd. De CO₂-voetafdruk is een momentopname en wordt sterk beïnvloed door beleggingskeuzes die samenhangen met de bijzondere marktomstandigheden. Structureel behalen wij de reductie door minder te beleggen in sectoren die het overgrote deel van de CO₂-voetafdruk voor hun rekening nemen (Basismaterialen, Nutsbedrijven, Energie en Industrie) en door ons binnen deze sectoren te richten op bedrijven die minder CO₂ uitstoten dan hun sectorgenoten.

2. De weg naar dit nieuwe beleid

Als pensioenfondsen staan we midden in de samenleving. We beheren niet alleen het pensioen van onze deelnemers, we hebben ook invloed op onze beleggingen. Daarmee beïnvloeden we mogelijk zelfs de directe leefomgeving van onze deelnemers, nu en in de toekomst.

Het MVB-beleid 2021 – 2025 stelt de volgende vier thema's centraal: klimaatverandering, behoud van biodiversiteit, goed bestuur en respect voor mensenrechten. Deze onderwerpen hebben voor ons pensioenfondsen én voor onze deelnemers en andere belanghebbenden hoge prioriteit. Daarbij houden we er rekening mee alleen onderwerpen te selecteren waar wij als pensioenfondsen invloed op uit kunnen oefenen, en waar de (potentiële) negatieve gevolgen voor samenleving en milieu het grootst en het meest ernstig zijn. Hiermee doen we recht aan het motto van ons pensioenfondsen 'goed voor elkaar' (zie Figuur 1).

Tijdens de ontwikkeling van het nieuwe beleid voerden we een materialiteitsanalyse uit. In de uitwerking hiervan baseerden wij ons op de bepalingen van het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant, daarmee handelen wij tevens in overeenstemming met de OESO-richtlijnen en de UNGP's.

De materialiteitsanalyse bestaat uit vier verschillende deelonderzoeken. De daaruit verkregen informatie is samengebracht, nader geanalyseerd en besproken tijdens bestuursvergaderingen van ons

pensioenfondsen. De uitkomsten hiervan resulteerden in de selectie van de prioriteitsthema's voor het nieuwe beleid. De vier deelonderzoeken zijn:

- Een **onderzoek onder deelnemers en het Verantwoordingsorgaan**, om de thema's die onze deelnemers van belang achten in kaart te brengen.
- **Gesprekken met aangesloten werkgevers en verwante maatschappelijke organisaties**, om kennis op te halen over de urgente thema's voor SPW.
- Een **risicoanalyse van onze portefeuille** naar de grootste en ernstigste gevolgen van de beleggingen voor mens, maatschappij en milieu.
- En een **brede omgevingsanalyse over trends en wereldwijde ontwikkelingen** in verantwoord beleggen.

De informatie die wij van onze deelnemers en andere belanghebbenden ontvingen bleek zeer waardevol tijdens het vaststellen van onze prioriteiten voor het nieuwe beleid. Wij willen dan ook in de toekomst met hen in dialoog blijven.

Figuur 1: Prioriteitsthema's voor het MVB-beleid 2021 - 2025

3. Onze keuzes en ambities

Een goed beleid voor MVB begint met het vinden van een relevante focus. Onder de noemer 'Goed voor elkaar' kiezen we daarom in de komende jaren voor de volgende vier thema's: klimaatverandering, het behoud van biodiversiteit, goed bestuur en respect voor mensenrechten.

Voor deze prioriteitsthema's willen we de partijen waarin wij beleggen ertoe aanzetten de negatieve consequenties van hun handelen te beperken, en de positieve effecten te maximaliseren. Voor ons betekent dit dat we duurzame keuzes maken die een positieve invloed hebben op mens, maatschappij, en milieu. We kiezen ervoor om dat op een verantwoorde manier te doen, in samenwerking met anderen en door goed bestuur voorop te

zetten. Uiteindelijk is het onze ambitie dat onze portefeuille daarmee zichtbaar verduurzaamt, terwijl we ook onze financiële doelstellingen blijven waarmaken. Waar mogelijk maken we op de korte termijn al keuzes over hoe we dit willen meten en hoe we hierover transparant rapporteren. Zo zijn we niet alleen goed voor elkaar, maar hebben we het ook goed voor elkaar.

In dit hoofdstuk beschrijven we per onderwerp de relevantie van het thema, onze ambities voor de middellange termijn tot 2030, en onze langetermijnvisie tot 2050. Daarbij laten we graag zien hoe ons beleid samenhangt met het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (VN), ofwel de Sustainable Development Goals (SDG's).

Wij zijn ervan overtuigd dat het toewerken naar deze Duurzame Ontwikkelingsdoelen de wereldwijde economie en onze beleggingsportefeuille stabiel en weerbaarder maakt. Onze ambities sluiten met name aan bij SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen), SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie), SDG 8 (Eerlijk werk en economische groei), SDG 12 (Verantwoorde consumptie en productie) en SDG 13 (Klimaatactie).

Klimaatverandering

Relevantie

Klimaatverandering is één van de grootste uitdagingen van onze tijd (bron: Global Risk Report 2020, World Economic Forum). De gevolgen zijn nu al zichtbaar en nemen in de toekomst in ernst en schaal toe. Daarnaast komt op dit moment wereldwijd 80% van de economische groei uit steden (bron: United Nations Development Programme). Deze wereldwijde verstedelijking maakt mensen kwetsbaar voor klimaatverandering omdat steden vaak dichtbij zeeën en rivieren zijn gebouwd. Overstromingen, stijgende zeeniveaus en hogere temperaturen treffen in toenemende mate steden en daarmee ook mensen. Paradoxaal genoeg zorgt de verstedelijking zelf ook voor een toename van CO₂-uitstoot en heeft daarmee een verregaande invloed op klimaatverandering. Wereldwijd produceren steden namelijk 70% van alle broeikasgassen en afvalstoffen en nemen 60% van het energieverbruik voor hun rekening (bron: UN-Habitat). Steden en wijken zijn daar veelal nog onvoldoende op ingericht. Klimaatverandering heeft invloed op de leefbaarheid van buurten, comfort in woningen en gebouwen en op de arbeidsproductiviteit. Ook kan het tot grote economische schade leiden.

Voor ons als pensioenfonds is klimaatverandering een groot risico. Wanneer bedrijven of vastgoed waarin wij investeren hun bedrijfsmodel niet tijdig aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en niet inzetten op duurzaam innoveren voor de energietransitie, zijn zij niet toekomstbestendig en zullen ze in waarde dalen.

In 2015 kwamen overheden van 195 landen in Parijs met elkaar overeen dat de opwarming van de aarde onder de 2 graden Celsius, en liefst onder de 1,5 graad Celsius, moet blijven. Ook maakten ze in dit Klimaatakkoord van Parijs afspraken over de inzet om negatieve gevolgen aan te pakken. Nederlandse bedrijven én hun investeerders hebben een grote rol in het behalen van deze doelstellingen. In Nederland maakten we hierover afspraken in het Klimaatakkoord. Ook SPW heeft zich gecommitteerd aan het terugbrengen van investeringen in niet-duurzame vormen van energie, zoals energieproductie door kolencentrales.

Visie 2050

Voor een goed pensioen in een leefbare wereld moeten juist pensioenfondsen zoals SPW vooruitkijken en anticiperen op de wereld zoals die eruitziet als onze (nu nog) jonge deelnemers met pensioen gaan. In 2050 willen we in lijn handelen met het Klimaatakkoord van Parijs en het Nederlandse Klimaatakkoord. Intussen zetten wij in op kansen die de energietransitie te bieden heeft, maar ook op een transitie die rechtvaardig is voor iedereen. Zo denken we dat er in een duurzamere woningmarkt en energie-sector nieuwe businessmodellen en nieuwe banen ontstaan. Daarom willen we waar mogelijk nog meer beleggen in bedrijven of vastgoed die met hun producten en diensten bijdragen aan oplossingen om klimaatveranderingen tegen te gaan.

Ambitie 2030

We streven ernaar onze portefeuille in lijn te brengen met de internationale afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs. Om die reden ondertekenden we het financiële sectorcommitment aan het Nederlandse Klimaatakkoord dat daarmee in lijn is. Als onderdeel van deze afspraak ontwikkelden we ambitieuze

reductiedoelstellingen. In 2022 maakten we bekend aan welke reductiedoelstellingen en actieplannen voor 2030 we ons committeren, om zo bij te dragen aan het Klimaatakkoord van Parijs (zie het [SPW Klimaatactieplan](#)). We formuleerden de doelstelling om in 2030 de absolute CO₂-voetafdruk van onze aandelen -en bedrijfsobligatieportefeuille met 50% te verlagen (t.o.v. 2019). Met deze ambitie verwachten wij ook te kunnen bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen 7 (Betaalbare en duurzame energie), 13 (Klimaatactie) en 12 (Verantwoorde consumptie en productie).

Behoud van Biodiversiteit

Relevantie

Biodiversiteit is door het World Economic Forum (WEF) aangemerkt als één van de drie grootste risico's voor de wereld (bron: Global Risk Report 2020, WEF). Landgebruik (en de verandering daarvan)³ is één van de grootste veroorzakers van het verlies aan biodiversiteit. Andere veroorzakers zijn landuitputting, vervuiling (bijvoorbeeld door het gebruik van pesticiden) en klimaatverandering. Verlies van biodiversiteit heeft impact op voedselzekerheid, gaat gepaard met gezondheidsrisico's, verergert de klimaatverandering, bedreigt inheemse culturen en beïnvloedt de economische activiteiten van bedrijven. Alle economische sectoren zijn afhankelijk van onze ecosystemen. Het WEF schat de waarde die ecosystemen toevoegen aan producten op USD 33 biljoen. Tegelijkertijd is het juist ook onze toenemende behoefte aan grondstoffen die onze ecosystemen bedreigt. Met name landbouwproducten en de bijbehorende ketens, waaronder palmolie, soja, koffie, katoen, hout en vee vormen een bedreiging door ontbossing, bodemverarming, vervuiling of waterverbruik. Dit zijn sectoren waarin SPW ook belegt. De doelen die we hiervoor willen formuleren zijn in lijn met de Aichi Biodiversity Targets. Ook de EU Sustainable Finance Taxonomy noemt gezonde ecosystemen als middel om te investeren in een positieve bijdrage aan biodiversiteit.

Visie 2050

Tijdens de biodiversiteitsconferentie (COP15) van de Verenigde Naties in mei 2021 zijn wereldwijde doelen opgesteld om ecosystemen te herstellen, weerbaar te maken en voldoende te beschermen. We willen dat onze beleggingen in 2050 waar mogelijk bijdragen aan economisch activiteiten die deze doelen ondersteunen.

Ambitie 2030

We verwachten van risicovolle sectoren dat zij hun bedrijfsmodellen aanpassen om het verlies van biodiversiteit tegen te

gaan en het behoud ervan te respecteren. Wij ondersteunen de ontwikkeling van meetbare criteria, in samenwerking met andere partijen, om de risico's met betrekking tot biodiversiteit beter te kunnen identificeren. Daarnaast willen we bewust bijdragen aan het behoud van flora en fauna, het herstellen van ecosystemen en biodiversiteit, het stimuleren van circulariteit en het tegengaan van ontbossing. Ook hier zien we het voordeel van samenwerking en het aansluiten bij bestaande initiatieven. Op dit moment loopt er een onderzoek naar projecten die bodems en ecosystemen herstellen en CO₂-emissies uit de atmosfeer absorberen (Nature Based Solutions). Ook de EU Sustainable Finance Taxonomy stelt doelen vast voor biodiversiteit en ecosystemen, definieert relevante agri sub-sectoren waar we ons bij kunnen aansluiten en geeft voorbeelden voor het vaststellen van toetsingscriteria. We verwachten hiermee vooral bij te dragen aan Duurzame Ontwikkelingsdoel 15 (Leven op het land). Deze initiatieven willen we nader onderzoeken.

Goed Bestuur

Relevantie

Onder het thema bestuur (governance) valt alles wat een bedrijf doet, besluit, nalaat of bereikt. Goed bestuur is wat ons betreft de basis voor het bereiken van betekenisvolle impact. Door goed bestuur kan een bedrijf er namelijk voor zorgen dat het ook in politiek, sociaal, economisch en ethisch opzicht verantwoorde keuzes maakt. Daaronder vallen: plichten van bestuurders (directors' duties) en duurzame corporate governance, diversiteit en inclusiviteit, bestuurdersbeloningen of Environmental, Social, Governance (ESG) rapportage. Goed bestuur is ook vanuit beleggersperspectief een essentieel thema, omdat het zorgt voor continuïteit en vertrouwen in de integriteit en besluitvorming van een bedrijf.

Bovendien is goed bestuur een voorwaarde om andere maatschappelijk verantwoorde thema's en doelen te behalen. Zonder goed bestuur, een goede bedrijfsvoering en een goede relatie met aandeelhouders, kunnen bedrijven niet succesvol inzetten op het verminderen van hun CO₂-uitstoot, behoud van biodiversiteit of respect voor mensenrechten. We willen dat besturen van bedrijven deze thema's serieus nemen door ze onderdeel te maken van de bedrijfsstrategie en de uitvoering ervan kritisch te volgen.

Visie 2050

Wij zien goed bestuur als basis voor duurzaamheid. Goed bestuur moet bijdragen aan vertrouwen, transparantie en verantwoording. Dit is nodig voor lange termijn beleggingen, financiële stabiliteit en

³ Landgebruik (en de verandering daarvan) is agrarische en/of industriële uitbreiding van land. Veranderingen van het landgebruik kunnen een invloed hebben op de eigenschappen van het oppervlak van de aarde, met een mogelijke impact op het klimaat, op lokaal of op globaal niveau

integriteit. Zo kan een onderneming of de overheid van een land bijdragen aan duurzame groei en een inclusieve maatschappij. Alleen hiermee kunnen we waarde voor de lange termijn creëren voor de maatschappij. Daarom is dit steeds de basis van onze beoordeling.

Ambitie 2030

We willen dat besturen van bedrijven verantwoord ondernemen onderdeel maken van de bedrijfsstrategie en dat ze de uitvoering daarvan kritisch volgen. Hiervoor is het ook belangrijk dat bedrijven gericht zijn op de middel- en lange termijn en op waardecreatie voor de maatschappij.

Wij zijn voorstander van een verdere integratie van duurzaamheid in corporate governance en het stembelid. Zo willen we dat ESG-prestatiecriteria verbonden zijn aan beloningen, en willen we dit terugzien in niet-financiële rapportages. We willen daarom nog actiever en gericht communiceren over onze verwachtingen van bedrijven op dit gebied. SPW wil op dit onderwerp het goede voorbeeld geven door zelf transparant en aanspreekbaar te zijn.

Respect voor Mensenrechten

Relevantie

Voor ons pensioenfonds is het respecteren van mensenrechten een randvoorwaarde om 'goed voor elkaar' te kunnen zijn. Helaas worden mensenrechten in de praktijk niet altijd gerespecteerd. Als pensioenfonds worden wij aangesproken op schendingen van mensenrechten door bedrijven en overheden van landen waarin we beleggen. Het is niet alleen in het belang van de betrokkenen en het imago van overheden en bedrijven om mensenrechten te respecteren. Het is ook zakelijk verstandig. Wanneer bedrijven en overheden zorgvuldig met mensenrechten omgaan, lopen ze minder kans op vertraging, uitval, rechtszaken, boetes en reputatieschade door mensenrechtenschendingen. Bovendien is het respecteren van arbeidsrechten op de werkvloer een teken van goed bestuur van een bedrijf. Met andere woorden: respecteren van mensenrechten is ook vanuit beleggersperspectief van belang.

De VN legt in gezaghebbende en wereldwijd geaccepteerde principes vast (UNGP's) dat overheden de verantwoordelijkheid hebben om mensenrechten te beschermen en dat bedrijven de verantwoordelijkheid hebben om mensenrechten te respecteren. De UNGP's leggen ook uit hoe bedrijven die verantwoordelijkheid moeten nemen. Bedrijven moeten overal waar ze zakendoen, actief risico's identificeren, voorkomen en adresseren, zowel binnen hun eigen bedrijf als in hun waardeketen. Dit staat bekend als gepaste zorgvuldigheid, ofwel due diligence. Wettelijk verplichte naleving door bedrijven leek lange tijd niet haalbaar. Nationale overheden hebben namelijk weinig zicht op bedrijfsactiviteiten buiten de grenzen van hun land en hebben beperkte middelen om bedrijven tot de orde te roepen. Toch vindt er nu een kentering plaats. De roep om een juridisch afdwingbare due diligence verplichting, waarbij bedrijven moeten aantonen dat ze op gepaste en zorgvuldige wijze met mensenrechten omgaan, heeft al geleid tot wetgeving op dit onderwerp in Europa. Een trend die niet meer lijkt te stoppen. Data over de manier waarop bedrijven met mensenrechten omgaan zijn steeds beter beschikbaar. Bedrijven worden zo steeds vaker geconfronteerd met de impact die zij op mensenrechten hebben.

Visie 2050

Alle bedrijven en overheden moeten mensenrechten respecteren. Wij vinden het belangrijk dat staten hun verplichtingen nakomen om mensenrechten en fundamentele vrijheden te beschermen en te realiseren. Dit nemen wij mee in onze beleggingskeuzes. Voor bedrijven geldt het respecteren van mensenrechten zowel in de bedrijfsvoering als in de waardeketens, waaraan ze met hun producten en diensten verbonden zijn. Alleen op deze wijze kunnen bedrijven waarde toevoegen aan de maatschappij voor de middel- en lange termijn. Hieraan willen we actief bijdragen.

Ambitie 2030

Op dit moment nemen wij mensenrechten risico's al op verschillende manieren mee in onze beleggingskeuzes. We spreken bedrijven aan op respect voor mensenrechten, ook wanneer het gaat om de sociale gevolgen van klimaatverandering en de energietransitie of de sociale gevolgen van het verlies van biodiversiteit. Binnen goed bestuur letten we ook specifiek op diversiteit en inclusiviteit. We willen dat bedrijven mensenrechten respecteren door risico's te identificeren, voorkomen en adresseren. Hoe bedrijven dat moeten doen staat in de UNGP's. Deze richtlijnen willen we steeds beter in onze portefeuille integreren. Ook beleggen we niet in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken. Dit maken we concreet door vast te leggen dat we niet langer willen beleggen in overheden die niet voldoen aan onze criteria. De implementatie van dit beleid loopt. Op termijn willen we beoordelen hoe we onze beleggingscriteria voor overheden nog verder kunnen aanscherpen. Met deze ambitie verwachten wij in ieder geval bij te dragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen 8 (Eerlijk werk en economische groei), 5 (Gendergelijkheid), 12 (Verantwoorde consumptie en productie), 10 (Ongelijkheid verminderen), 4 (Kwaliteitsonderwijs), 6 (Schoon water en sanitair), 1 (Geen armoede) en 16 (Vrede, justitie en sterke publieke diensten).

4. Onze doelstellingen

Om onze ambities voor 2030 en onze visie voor 2050 te bereiken, formuleerden we per thema concrete doelstellingen. In dit hoofdstuk geven we per thema aan welke doelstellingen dat zijn.

Overkoepelende Doelstellingen voor 2025

De duurzaamheidseisen aan bedrijven in onze portefeuille nog verder aanscherpen. Alle bedrijven in onze aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles beoordelen we aan de hand van criteria op het gebied van milieu, mensenrechten en goed ondernemingsbestuur (environmental, social, governance). In onze aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles beleggen we vanaf 2020 alleen nog in bedrijven die aan onze criteria voldoen (koplopers) of die we kunnen aanzetten tot verbetering (beloften). Wij willen de normering voor bedrijven waarin we willen beleggen gedurende deze beleidsperiode nog verder aanscherpen. Hiervoor willen we meer gedetailleerde criteria ontwikkelen om de ESG-risico's van de beleggingen nog beter te kunnen beoordelen. In 2024 willen we met de implementatie hiervan starten.

We hanteren daarin de werkwijze zoals voorgeschreven door de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UNGP's.

Doelstellingen voor Klimaatverandering

- Voor einde 2025 realiseren we een absolute reductie van 30% van de CO₂-voetafdruk van zowel onze aandelen en bedrijfsobligatieportefeuille t.o.v. het basisjaar 2019, en voor 2030 een absolute reductie van 50% (t.o.v. 2019).⁴ Wij streven naar een consistente CO₂-voetafdruk verlaging van onze aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille. Eerder stuurden wij alleen op de CO₂-voetafdruk van onze aandelenportefeuille. Voor de berekening van zowel de aandelen als bedrijfsobligatieportefeuille ontwikkelde onze vermogensbeheerder een nieuwe methodiek die vanaf 2021 in kaart brengt hoeveel CO₂ de bedrijven waarin wij beleggen uitstoten en hoeveel daarvan aan ons is toe te rekenen.

Deze doelstelling geeft invulling aan het commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord. Het commitment draagt bij aan het in lijn brengen van onze portefeuille met het Klimaatakkoord van Parijs.

- Voor eind 2025 bouwen we beleggingen in kolen en teerzand verder af. Kolen en teerzand zijn grondstoffen die met een grote CO₂-uitstoot gepaard gaan. We brengen daarom de omzetgrens van bedrijven waar wij in beleggen en die een deel van hun omzet uit de winning van kolen en/of teerzand halen steeds verder omlaag. We beleggen niet in bedrijven die meer dan 5% van hun omzet uit kolenmijnen halen en/of meer dan 1% van hun omzet uit teerzandwinning. Eerder waren deze grenzen respectievelijk 30% en 20%. Dit is in overeenstemming met ons streven naar een klimaatneutrale economie en een verantwoorde transitie.
- Voor vastgoed is in 2030 minimaal 75% van de portefeuille in lijn met de CRREM-reductiepaden. Voor investeringen die nog niet voldoen is een plan opgesteld. Om vast te stellen of een gebouw voldoet aan de 1,5 graad Celsius doelstellingen gebruiken wij de Carbon Risk Real Estate Monitor (CRREM). CRREM heeft 'transitiepaden' opgesteld die voor vastgoed laten zien hoeveel CO₂ per vierkante meter tot 2050 mag worden uitgestoten om binnen de doelstelling te blijven. Daarnaast blijven we mogelijkheden verkennen voor een standaard voor duurzaam materiaalgebruik.

Doelstellingen voor Biodiversiteit

- Wij brengen risico's voor biodiversiteit in de beleggingsportefeuille nader in kaart. Op dit moment heeft een aantal van onze insluitingscriteria al betrekking op biodiversiteit, zoals het beoordelen van bedrijven op een milieumanagementsysteem of het sluiten van productielocaties en de rehabilitatie naar de oorspronkelijke natuur. We willen de risico's voor bepaalde sectoren, zoals voedsel- en landbouwbedrijven, nog beter in kaart brengen. Bij het selecteren van deze bedrijven, hoort ook het aangaan van verbetertrajecten als onderdeel van ons

⁴ Het basisjaar 2019 is afgestemd met afspraken zoals geformuleerd in het financiële sectorcommitment van het Nederlandse Klimaatakkoord. Het Nederlands Klimaatakkoord is in lijn met de doelstellingen van Parijs.

insluitingsbeleid. Onze vermogensbeheerder voert al gesprekken met onder andere bedrijven uit de bouwsector om ontbossing tegen te gaan. Bij het selecteren van een methodiek om biodiversiteitsrisico's in de portefeuille inzichtelijk te maken zoeken wij de samenwerking op met andere partijen. Er zijn steeds meer data en tools beschikbaar die ons de mogelijkheid geven om meer inzicht in dergelijke risico's op te bouwen. Hier proberen we van te leren en op te anticiperen om zo naar een positieve bijdrage toe te werken.

- **We willen met onze beleggingen bijdragen aan bedrijfsmodellen en andere innovatieve oplossingen voor het behoud van biodiversiteit, circulariteit of het tegengaan van ontbossing.** Hierbij kijken we ook naar onze beleggingen in private equity en vastgoed. In de komende jaren bepalen we nader hoe we het beste op deze doelstelling actie kunnen ondernemen.

Doelstellingen voor Goed Bestuur

- **Stembeleid verder aanscherpen.** Op dit moment hebben we een stembeleid waarin we kritisch kijken naar onderwerpen die van belang zijn voor goed bestuur zoals bevordering van de langetermijnwaardecreatie, onafhankelijkheid van bestuurders en beloningen. Dit willen we verder aanscherpen bijvoorbeeld op het gebied van beloningsratio binnen Amerikaanse ondernemingen, gender- en etnische diversiteit en vooruitgang in de klimaatgerelateerde aanbevelingen van de Taskforce on Climate-related Financial Disclosures. Aanscherpingen hieromtrent hebben we sinds 2023 in ons stembeleid opgenomen. Tevens publiceren we vanaf eind 2023 ons stembeleid op onze website.
- **Transparantie met betrekking tot ons stembeleid vergroten.** We willen ons aangescherpte stembeleid actiever met deelnemers delen en de stemresultaten actief op regelmatige basis delen. Onze stemactiviteiten zijn inmiddels via een [portal](#) op onze website direct op te zoeken.

Doelstellingen voor Mensenrechten

- **Aanscherpen van criteria om vanaf 2022 te beoordelen of bedrijven mensenrechten respecteren in lijn met de UNGP's.** Mensenrechtencriteria zijn al een onderdeel van ons insluitingsbeleid. In ons nieuwe beleid hanteren we bij beoordeling daarvan de werkwijze zoals die door de UNGP's wordt voorgeschreven. We gaan na of bedrijven de benodigde stappen nemen om mensenrechtenrisico's te identificeren, mitigeren en adresseren op basis van internationaal gevestigde indicatoren. Daarvoor is het wel nodig dat bedrijven transparant zijn over hun activiteiten op dit gebied en op vergelijkbare wijze rapporteren. Hiervoor maken we ook gebruik van de Corporate Human Rights Benchmark (CHRB), die de grootste bedrijven in nu al vijf sectoren beoordeelt. Bedrijven die uit onze beoordeling negatief naar voren komen, spreken we aan in verbetertrajecten en monitoren we op vooruitgang. Dat doen we zoveel mogelijk met andere investeerders samen, zodat de druk op deze slecht presenterende bedrijven zo hoog mogelijk is. Voor onze aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles maakt het insluitingsbeleid gebruik van steeds meer data over de prestatie van bedrijven op mensenrechten.

Het aanscherpen van de criteria willen we ook onderzoeken voor alternatieve beleggingscategorieën zoals bijvoorbeeld private equity.

- **Engagementtrajecten gericht op het verbeteren van respect voor mensenrechten door bedrijven binnen specifieke thema's.** Wij zien de energietransitie en digitalisering als belangrijke thema's richting een duurzamere samenleving. Echter zorgen deze thema's ook voor risico's voor bedrijven op het gebied van mensenrechten. Om de mensenrechtendimensie goed te borgen, willen wij met bedrijven binnen onze portefeuille de dialoog aangaan (engagement) op deze thema's en kijken hoe we gezamenlijk de mensenrechtenprestaties kunnen versterken. In de afgelopen jaren voerde onze vermogensbeheerder al met meerdere bedrijven engagement over mensenrechten.
- **We scherpten onze ambitie aan om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken.** Begin 2023 is dit beleid geïmplementeerd. Op termijn willen we beoordelen hoe we onze beleggingscriteria nog verder kunnen aanscherpen. Hierbij onderzoeken we zowel de mogelijkheden voor het hanteren van een ruimere definitie voor effecten uitgegeven door overheden als een aanscherping van onze ambitie om het beleid en handelen van overheden op ESG-criteria te beoordelen.

5. Onze manier van werken

De ambities en doelstellingen die we in dit beleid hebben opgesteld voert onze vermogensbeheerder APG voor ons uit. Ons bestuur bewaakt de voortgang van het beleid. Het houdt in de gaten of we onze ambities waarmaken en doelstellingen behalen. Ons bestuur is gecommitted aan de thema's die we in dit beleid uitlichten. Onze bestuursleden willen ook zelf kennis blijven ontwikkelen op de gekozen thema's. Ze nemen daarom regelmatig deel aan kennissessies over klimaat, biodiversiteit, mensenrechten en goed bestuur.

Bij ons staat een goed, verantwoord rendement voor onze deelnemers voorop. Als pensioenfonds beschikken we over verschillende mogelijkheden om onze doelen te bereiken. Hieronder beschrijven we kort welke dat zijn.

Insluitingsbeleid

Wij zijn ons ervan bewust dat bedrijven in onze portefeuille een negatieve impact op mens en milieu kunnen veroorzaken. Daarom ontwikkelden we criteria waar bedrijven aan moeten voldoen op het gebied van milieu, mensenrechten en goed ondernemingsbestuur (zogenoemd 'Environmental, Social and Governance' criteria). Alle bedrijven in onze aandelen- en obligatieportefeuilles beoordelen we aan de hand van deze factoren. Zo kunnen we gericht kiezen voor bedrijven die ofwel al voldoen aan onze minimale eisen ofwel aan onze eisen kunnen gaan voldoen (engagement). Dit noemen we het insluitingsbeleid.

Allereerst identificeren we de meest relevante duurzaamheidsthema's per sector. Dan kijken we binnen deze sectoren naar de risico's op het gebied van milieu, mensenrechten, arbeidsrechten, corruptie, consumentenbelangen, mededinging en belasting. Vervolgens beoordelen we of bedrijven tenminste voldoen aan onze minimale ESG-criteria en kijken we of er controverses over het bedrijf bekend zijn en hoe ze hiermee omgaan. Denk bij controverses aan misstanden zoals milieuvervuiling, schending van mensenrechten of corruptie.

In 2023 scherpten we het insluitingsbeleid verder aan. We willen alleen nog beleggen in bedrijven die leiderschap op duurzaamheid tonen (koplopers) of bedrijven die aan onze minimale én aanvullende ESG-criteria voldoen (middenmotors) of bedrijven die wij binnen afzienbare tijd tot verbetering kunnen aanzetten

(beloften). We verwachten in de loop van 2024 met de implementatie te starten.

Wij actualiseerden onze bestaande ESG-criteria en voegden nieuwe criteria toe, in lijn met internationale standaarden om de mogelijke negatieve gevolgen van onze beleggingen voor de maatschappij per sector en per thema nog beter te adresseren. De aangescherpte criteria leggen in de beoordeling van de bedrijven een speciale focus op onze hoofdthema's: klimaatverandering, biodiversiteit, goed bestuur en mensenrechten. Voortbouwend op indicatoren uit het bestaande insluitingsbeleid, ontwikkelden we ook strengere beoordelingscriteria voor de betrokkenheid bij controverses. Deze criteria zijn toegespitst op de specifieke risico's die samenhangen met de sector waarin bedrijven actief zijn, de geografische locatie en de aard van de bedrijfsactiviteiten. Is een bedrijf bijvoorbeeld actief in een sector die mogelijk een grote impact heeft op biodiversiteit? Dan verwachten we dat het een biodiversiteitsbeleid heeft.

Bedrijven die niet voldoen aan onze minimale criteria maken na implementatie van het aangescherpte insluitingsbeleid niet langer deel uit van ons belegbaar universum.

Engagement

Bedrijven die wél aan onze minimumvereisten voldoen maar niet volledig aan onze aanvullende criteria, kunnen alleen voor belegging in aanmerking komen bij voldoende perspectief op verbetering door de dialoog aan te gaan. Dit noemen we engagement en deze bedrijven noemen we beloften. Hierbij hanteren we strikte voorwaarden; we voeren engagement met slechts een beperkt aantal bedrijven.

In 2023 besloten we gericht engagement te voeren door de selectiecriteria voor engagement aan te scherpen en sneller afscheid te nemen van bedrijven die we binnen bepaalde tijd niet kunnen aanzetten tot verbetering.

Bij het voeren van engagement hanteren we de werkwijze zoals voorgeschreven door de OESO-richtlijnen en de UNGP's. We gebruiken onze invloed om bedrijven aan te zetten tot het beperken van de negatieve gevolgen van hun activiteiten voor de samenleving en het milieu. We verwachten van bedrijven dat zij op

hun beurt hun invloed gebruiken om herstel en/of verhaal voor benadeelden mogelijk te maken. Hiermee zetten we ondernemingen en vastgoedfondsen aan om beter te presteren op milieu- en sociaal gebied en om de kwaliteit van het ondernemingsbestuur te versterken.

Stemrecht

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is een belangrijk onderdeel van verantwoord beleggen. Het stemrecht geeft ons de mogelijkheid om actief eigenaarschap uit te oefenen. Eventueel kunnen we stemrecht inzetten wanneer engagement tot onvoldoende verandering leidt. Zo stemmen we bijvoorbeeld over beloningen, of over de onafhankelijkheid of diversiteit van bestuurders. Onze werkwijze hiervoor staat beschreven in ons [Corporate Governance Raamwerk](#) en [stembeleid](#). Onze vermogensbeheerder voert dit voor ons uit.

Via onze website publiceren wij hoe wij gestemd hebben op de algemene vergadering van beursgenoteerde ondernemingen waarin wij beleggen, per individuele onderneming en per stempunt. Daarnaast geven wij in het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen-verslag een toelichting bij de belangrijkste stemmingen. Wanneer wij een stem uitbrengen tegen een voorstel van het bestuur, of ons onthouden van stemming bij een voorstel van het bestuur, leggen wij de redenen voor ons stemgedrag op eigen initiatief of op verzoek van de beursgenoteerde onderneming uit aan het bestuur van die onderneming.

Uitsluiten

In sommige gevallen kiezen we ervoor bedrijven uit te sluiten van beleggingen, omdat we op geen enkele wijze verbonden willen zijn aan de negatieve impact van dat bedrijf. Wij beleggen daarom niet in bedrijven die betrokken zijn bij het produceren van tabak, kernwapens, clusterbommen, landmijnen, chemische- en biologische wapens. Producten die wij als zeer risicovol voor de samenleving beschouwen, kunnen we beoordelen op uitsluiting aan de hand van een speciaal ontwikkeld toetsingskader. De uitkomsten van het toetsingskader helpen ons bij het nemen van beslissingen over de mogelijke uitsluiting van producten.

We beleggen niet in effecten van overheden of staatsgerelateerde organisaties waarvoor een VN en/of EU-wapenembargo van kracht is. Ook beleggen we niet in overheden die burgerrechten en democratie ernstig beperken. Hierbij volgen we de “voice and accountability” landenanalyses van de Wereldbank, een vergelijking tussen landen op rechten zoals vrijheid van meningsuiting, van vereniging, vrije pers en de mogelijkheid voor burgers van een land om hun eigen regering te kiezen.

Momenteel beoordelen we hoe we onze beleggingscriteria voor overheden nog verder kunnen aanscherpen. Wij namen een eerste stap hiertoe door kritischer naar onze definitie voor staatsobligaties te kijken. Wij definiëren staatsobligaties als obligaties

uitgegeven door (lagere) overheden. In 2023 besloten we tevens effecten uitgegeven door overheids-gerelateerde organisaties, en obligaties uitgegeven door bedrijven die volledig staats eigendom zijn van landen op de uitsluitingslijst uit te sluiten. We verwachten deze ruimere definitie in de loop van 2024 te implementeren.

Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor een uitbreiding van ESG-factoren op basis waarvan we landen beoordelen.

De actuele lijst met bedrijven en overheden die wij uitsluiten is [hier](#) te vinden en van toepassing op de gehele portefeuille.

Bewust beleggen in de Sustainable Development Goals

Door te beleggen in bedrijven die met hun producten en diensten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Deze beleggingen noemen we Sustainable Development Investments (SDI's)⁵. SDI's moeten, net als alle andere beleggingen, voldoen aan onze eisen voor rendement, risico, kosten en duurzaamheid. Wij verwachten dat het behalen van de SDG's de wereldwijde economie en onze beleggingsportefeuille stabiel en weerbaarder maakt. Ook kan het bijdragen aan de doelen voor bedrijven en beleggers nieuwe beleggingsmogelijkheden opleveren.

Selectie en beoordeling van managers

Ook illiquide beleggingen (zoals vastgoed, hedgefondsen, en private equity) beoordelen we op criteria voor milieu, mensenrechten en goed bestuur. Deze criteria zijn overeenkomstig met de prioriteiten van ons beleid opgesteld. Bedrijven met de grootste negatieve gevolgen voor de samenleving komen daarmee alleen in aanmerking voor investering op het moment dat ze voldoende perspectief bieden in termen van rendement én verbetering op duurzaamheid. Illiquide beleggingen kenmerken zich vaak door een grotere deelneming in het fonds of bedrijf. De manager van dergelijke fondsen heeft daarom directe invloed. Het primaire instrument voor ons om risico's te identificeren, te voorkomen of te verminderen is daarom het selecteren en monitoren van deze managers. We beoordelen managers van fondsen onder andere op hoe zij omgaan met eventuele negatieve gevolgen voor samenleving en milieu. Vooraf aan de aankoop van iedere illiquide belegging is een akkoord van de ESG-specialisten van onze vermogensbeheerder verplicht.

5 SDI's zijn geen 'duurzame beleggingen' in de zin van de Europese Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

6. Transparantie

Onze beleggingskeuzes zijn weloverwogen. We gaan te rade bij onze deelnemers en andere stakeholders om ons beleid relevant te houden en waar nodig aan te scherpen. We communiceren dan ook transparant over onze doelstellingen en behaalde resultaten en over de uitdagingen die we onderweg tegenkomen. Om te zorgen dat het beleid ook naar behoren wordt uitgevoerd monitoren wij onze externe dienstverleners.

Samenwerking met belanghebbenden en andere pensioenfondsen

Onze deelnemers staan in al onze beleggingsbeslissingen centraal. We vinden het belangrijk dat de keuzes die we maken positief uitpakken voor het rendement, maar willen er ook voor zorgen dat we keuzes maken waar zij zich in kunnen vinden. Daarom willen we in gesprek blijven met onze deelnemers, om ook tijdens de uitvoering van dit beleid actief te luisteren naar hun feedback en verwachtingen. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat we eventuele toekomstige wensen over SDI's, mensenrechten, of andere zaken kunnen meenemen in onze beleggingsbeslissingen. Zo zijn we goed voor elkaar.

De dialoog over onze strategische keuzes voeren we niet alleen met deelnemers, maar ook met maatschappelijke organisaties, vakbonden, academici en natuurlijk met bedrijven. Door in gesprek te blijven kunnen we standpunten, overwegingen en dilemma's delen en van elkaar leren, ook als we het niet met elkaar eens zijn. Dat houdt ons scherp. In onze gesprekken met stakeholders willen we ook transparant uitleggen hoe wij beleggingsbeslissingen op een verantwoorde manier nemen. Dat doen we onder andere door regelmatig mee te werken aan sectorspecifieke onderzoeken en benchmarks zoals die van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO). Ook zijn we lid van verschillende samenwerkingsverbanden, zoals de PRI (Principles for Responsible Investment), gericht op het bevorderen van verantwoord beleggen. Of zoals Eumedion, gericht op corporate governance en duurzaamheid voor institutionele beleggers in Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Wij zijn erg ambitieus en vertalen ons beleid naar concrete doelstellingen. Om deze doelstellingen te behalen werken we graag samen met anderen. Daarom gaan we het gesprek aan met andere pensioenfondsen en vermogensbeheerders om krachten te bundelen en standaarden te ontwikkelen. Onder andere door ons commitment aan het IMVB-convenant en het

Nederlands Klimaatakkoord werken we samen met verschillende stakeholders, zoals pensioenfondsen, NGO's en de overheid, om maatschappelijke thema's aan te pakken en draagvlak te creëren voor onze aanpak.

Communicatie en verantwoording

De komende jaren gaan we hard aan de slag om de in dit beleid gestelde doelen te behalen. Wij vinden het belangrijk om duidelijk en open te communiceren naar onze deelnemers en andere belanghebbenden, ook over maatschappelijk verantwoord beleggen. We zijn ons bewust van het belang van, en de aandacht voor, dit onderwerp in de maatschappij. Het MVB-beleid is daarom een belangrijke bron voor ons strategisch communicatieplan en zo willen we onze transparantie richting een brede groep belanghebbenden vergroten. Om over concrete resultaten op onze doelstellingen te rapporteren, publiceren we jaarlijks een verslag over de voortgang op het MVB-beleid. Ook publiceren wij op onze website meer informatie over onze aanpak. Hier staat onder andere: ons MVB-beleid, de actuele lijst van bedrijven en overheden waarin wij beleggen en die wij uitsluiten, uitleg over de manier waarop we due diligence toepassen, en een overzicht van alle stemmen die wij uitbrengen op aandeelhoudersvergaderingen.

In ons Verantwoord Beleggen & Stewardshipbeleid staan onze gedragsrichtlijnen voor actief aandeelhouderschap gericht op verantwoord ondernemen. Hiermee voldoen we aan de verplichtingen van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en de Shareholder Rights Directive (SRD II). Zie voor meer informatie over deze verplichtingen onze website. In een apart document over ons due diligence proces lichten wij verder toe hoe wij voor iedere beleggingscategorie de OESO-richtlijnen in zes stappen toepassen. Hierin verduidelijken we hoe we beleggingen toetsen op risico's voor de samenleving. We beschrijven ook hoe we onze beleggingsinstrumenten zoals uitsluiting, insluiting, stemmen en engagement gebruiken in het toepassen van een gedegen due diligence proces. Hiernaast willen we transparant rapporteren over hoe we voortgang boeken op onze doelen. Dit doen we zowel om intern te kunnen beoordelen of we goed op weg zijn om onze doelen te behalen alsook om hier publiekelijk over te kunnen communiceren.

Contracten en monitoring van externe dienstverleners

Wij hebben contracten met de fiduciair manager en vermogensbeheerder van onze beleggingen, APG. Gezamenlijk maakten we afspraken om te zorgen dat ons MVB-beleid zorgvuldig wordt uitgevoerd.

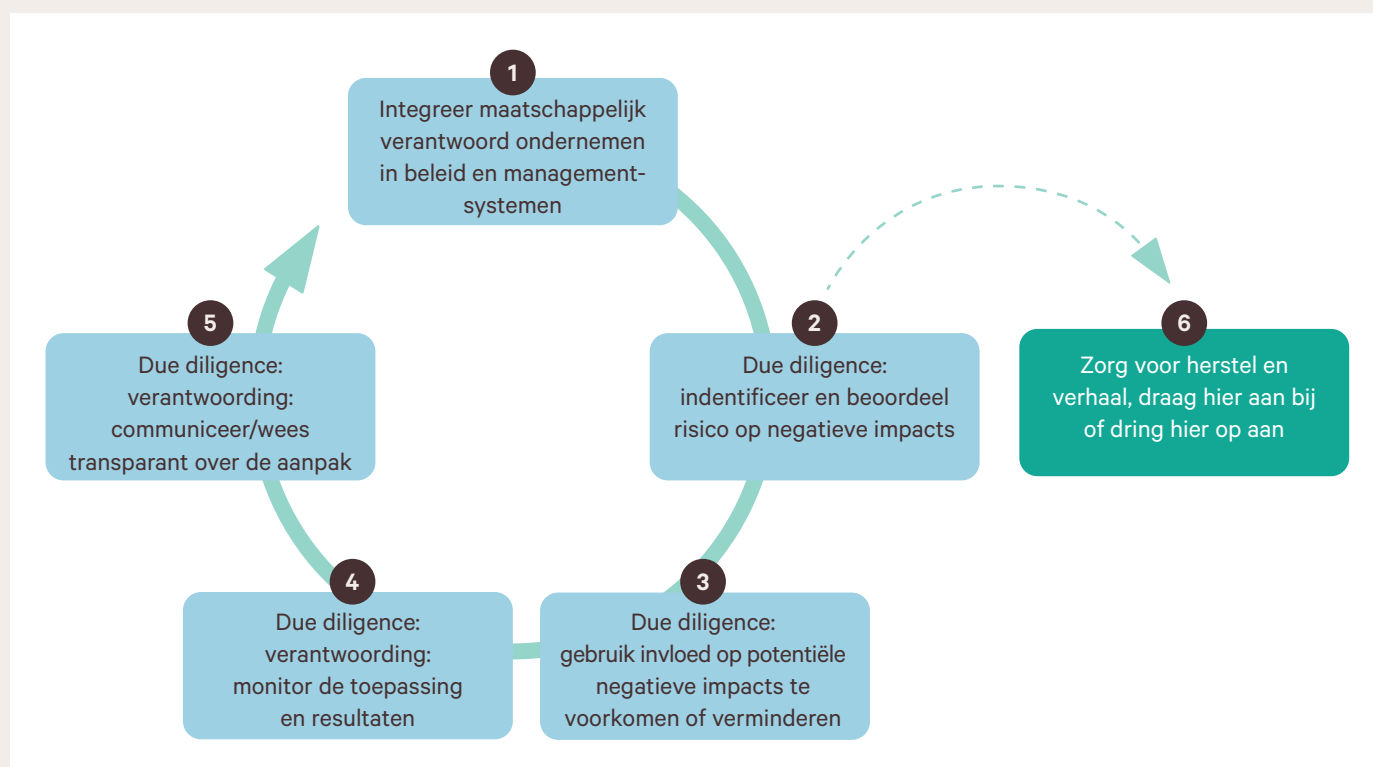
Op basis van kwartaalrapportages volgen wij de beleggingsresultaten, waaronder over de voortgang op de concreet gestelde doelstellingen in dit beleid. In het kader van onze due diligence aanpak ontvangen we ook informatie over hoe eventuele negatieve gevolgen van onze beleggingen zijn aangepakt. We vragen daarnaast om inzage in de Sustainable Development Investments (SDI's). Verder krijgen wij van de vermogensbeheerder een jaarlijks overzicht met de bedrijven waarmee verbetertrajecten plaatsvinden en over welke thema's met deze ondernemingen is gesproken. Daarnaast kunnen wij engagement analyses voor specifieke beleggingen opvragen.

Om de uitvoering van het beleid te monitoren en er zeker van te zijn dat dit volgens afspraak verloopt, bouwen wij op de kennis en het advies van onze fiduciair manager. Deze expert toetst en evalueert gedurende het jaar de implementatie en uitvoering van het MVB-beleid door de vermogensbeheerder. De fiduciair manager kijkt naar de wijze waarop de vermogensbeheerder verantwoord beleggen uitvoert, de kenmerken van de mandaten, de integratie van de OESO-richtlijnen en de identificatie en mitigatie van potentiële en daadwerkelijke impacts. Op basis van de belangrijkste bevindingen van deze evaluatie formuleert de fiduciair manager aanbevelingen voor verdere ontwikkeling en verbetering. Onze vermogensbeheerder committeert zich vervolgens aan het doorvoeren van de gevraagde aanpassingen. Wij ontvangen minimaal jaarlijks de resultaten van deze evaluatie en sturen waar nodig bij.

Bijlage 1. Toelichting OESO due diligence stappen

Zoals wij hebben afgesproken in het IMVB-convenant, maken wij met onze vermogensbeheerder duidelijke afspraken over de implementatie en uitvoering van ons MVB-beleid, inclusief de toepassing van de zes OESO due diligence stappen. Daarbij gebruiken wij het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Hier staat beschreven hoe onze vermogens-

beheerder dit doet. Wij verwachten van onze vermogensbeheerder dat zij de portefeuille screenen op de eventuele negatieve impact van beleggingen en vervolgens de meest ernstige impacts prioriteren (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Waar zinvol raadplegen wij externe experts en andere belanghebbenden voor aanvullend onderzoek en perspectief.

Figuur 1: Due diligence cyclus: een uitwerking van de zes due diligence stappen volgens de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Zoals bijvoorbeeld toegelicht in het Instrumentarium zoals opgesteld voor pensioenfondsen in het kader van het IMVB-convenant.

- We vinden het belangrijk dat er duidelijke regels zijn voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en goed bestuur en dat we samen optrekken met andere beleggers. Daarom nemen we deel aan verschillende samenwerkingsverbanden. Zo zijn we lid van de Principles for Responsible Investment (PRI) en is onze vermogensbeheerder APG actief lid van het International Corporate Governance Network (ICGN). Ook oefent onze vermogensbeheerder via het samenwerkingsverband Climate Action 100+⁶ druk uit op bedrijven die het grootste deel van de uitstoot van broeikasgassen voor hun

rekening nemen. Ook in Nederland werken we samen met andere partijen aan een duurzamere wereld. Dat doen we onder andere door ons commitment aan het IMVB-convenant en het Nederlandse Klimaatakkoord. Door het uitwisselen van kennis, samen te werken en het draagvlak te vergroten, bereiken we gezamenlijk meer.

- We gebruiken actief onze rechten als aandeelhouder. Zo stemmen we op de aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin we beleggen, en doen dat in lijn met ons MVB-beleid.

⁶ Climate Action 100+ is een samenwerkingsverband van beleggers die druk uitoefenen op bedrijven die wereldwijd de meeste CO2 uitstoten.

- Het MVB-beleid is voor ons van groot belang en heeft daarom prioriteit. We verwachten daarmee actief bij te dragen aan duurzaamheid en goed bestuur. We leggen daar periodiek verantwoording over af aan onze deelnemers. Ook gaan we regelmatig de dialoog met onze deelnemers aan om het draagvlak voor ons beleid te toetsen.

Bijlage 2. Toelichting IMVB-convenant en Klimaatakkoord

Toelichting IMVB-convenant

SPW ondertekende het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant in 2018. De afspraken in het convenant creëren een gelijk speelveld in Nederland voor verantwoord beleggen. Het convenant is ondertekend door de Pensioenfederatie en 81 pensioenfondsen, die samen bijna 90% van het Nederlandse pensioengeld vertegenwoordigen. De afspraken volgen de internationale richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de beginselen van de UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's). De pensioensector committeert zich hiermee om samen met de overheid, vakbonden en milieu- en maatschappelijke organisaties misstanden te bestrijden bij bedrijven waarin wordt belegd.

SPW ondertekende het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)-convenant in 2018. De afspraken in het convenant creëerden een gelijk speelveld voor verantwoord beleggen in Nederland. In totaal ondertekende de Pensioenfederatie en ruim 80 pensioenfondsen het convenant, die samen bijna 90% van het Nederlandse pensioengeld vertegenwoordigden. De afspraken volgen de internationale richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de beginselen van de United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's). De pensioensector committeerde zich hiermee om samen met de overheid, vakbonden en milieuorganisaties en maatschappelijke organisaties misstanden te bestrijden bij bedrijven waarin zij beleggen. SPW integreerde volgens afspraak voor einde 2020 de OESO-due diligence richtlijnen en UNGP's in het eigen Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid. In 2021 legde SPW de IMVB-vereisten vast in de contracten met haar uitvoerders. En sinds 2022 publiceert SPW jaarlijks een rapportage over de engagementresultaten met de bedrijven waarin we beleggen.

Eind 2022 liep de afgesproken convenantsperiode af. De inspanningen van de deelnemende pensioenfondsen over de afgelopen periode waren gericht op een betekenisvolle integratie van de vereisten van het IMVB-convenant in de beleggingsoverwegingen. SPW blijft zich in haar beleggingsactiviteiten en rapportages inzetten voor een goede naleving van de afspraken uit het convenant.

Toelichting Klimaatakkoord van Parijs

In 2015 in Parijs kwamen overheden van 195 landen met elkaar overeen dat de opwarming van de aarde onder de 2 graden Celsius, en liefst onder de 1,5 graad Celsius moet blijven. Internationale spelers zoals de Europese Unie en bijvoorbeeld overheden in Azië spelen hierin een belangrijke rol. Wij ondersteunen het belang van de klimaatdoelen uit het Klimaatakkoord van Parijs en willen bijdragen aan klimaatdoelstellingen om de wereldwijde CO₂-uitstoot voor 2030 te halveren en net zero te bereiken voor 2050. Daarvoor dragen we bij aan breed gedragen methodes waarmee we niet alleen de CO₂-uitstoot in aandelenportefeuilles kunnen berekenen maar ook die voor bedrijfsobligaties, zodat het mogelijk wordt om pensioenfondsen en andere beleggers met elkaar te vergelijken. We werken ook samen met anderen aan de ontwikkeling van andere methodieken voor het opstellen van klimaatdoelstellingen, zodat we kunnen bepalen in welke mate onze portefeuille in overeenstemming is met de klimaatdoelen van Parijs ('Paris alignment').

Toelichting Nederlandse Klimaatakkoord

In 2019 ondertekende SPW het Nederlandse financiële sectorcommitment aan het Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. De financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) neemt het initiatief om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Klimaatakkoord van Parijs en het Nederlandse Klimaatakkoord. Door het Klimaatakkoord te ondertekenen, committeren we ons aan rapportages over de klimaatimpact van onze financieringen en beleggingen. In 2022 publiceerden we een [Klimaatactieplan](#) waarin we beschrijven hoe we op basis van onze klimaatdoelstellingen aan een vermindering van de uitstoot van CO₂ willen bijdragen.

Begrippenlijst

APG	De uitvoeringsorganisatie van SPW, onder andere verantwoordelijk voor het vermogensbeheer
Beleggingscategorieën	Een beleggingscategorie is een type belegging met eigen kenmerken. Een aantal veel voorkomende categorieën zijn: aandelen, bedrijfsobligaties, vastgoed en derivaten.
Clustermunitie	Ook wel clusterbom. Een bom die boven de grond uiteenspat in kleinere bommen die zelf ook weer ontploffen.
Engagement	De dialoog aangaan met bedrijven en/of overheden.
ESG	Environmental, Social and Governance.
Fiduciair manager	Fiduciair management is het uit handen geven van de monitoring en uitvoering van een beleggingsportefeuille aan een externe partij, zoals bijvoorbeeld een vermogensbeheerder. Zo is APG de fiduciair manager van SPW. Zij zijn een beheerder die alle aspecten van vermogensbeheer overziet en integreert, waaronder maatschappelijk verantwoord beleggen.
Green Building Certificaten	Gebouwen die gecertificeerd zijn voor hun kenmerken op ecologisch ontwerp van hoge kwaliteit en zeer efficiënt gebruik van hulpbronnen als water, energie en materialen.
ICGN	International Corporate Governance Network. Internationale organisatie die werkt aan het ontwikkelen van internationale normen voor corporate governance.
Illiquide beleggingen	Nog niet vereffende beleggingen, denk aan vastgoed, hedgefondsen, en private equity.
IMVB-convenant	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen convenant De Nederlandse pensioenfondsen, de Pensioenfederatie, maatschappelijke organisaties, vakbonden en overheid ondertekenden dit convenant, dat liep tot eind 2022. Dit convenant was erop gericht om meer inzicht te krijgen in de internationale investeringsketen en zo zaken zoals mensenrechtenschendingen en milieuschade te voorkomen en aan te pakken.
Insluitingsbeleid	Het aan de hand van opgestelde insluitingscriteria beoordelen van bedrijven alvorens hierin te beleggen.
Insluitingscriteria	Opgestelde criteria waaraan bedrijven of overheden moeten voldoen alvorens hierin belegd kan worden.
Materialiteitsanalyse	Deze analyse brengt in kaart welke onderwerpen van materieel belang zijn voor een onderneming of organisatie om haar maatschappelijke relevantie te versterken.
MVB	Maatschappelijk Verantwoord Beleggen.
OESO-richtlijnen	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling richtlijnen. De richtlijnen zijn Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen richtlijnen voor multinationale ondernemingen en worden internationaal erkend.
PRI	Principles for Responsible Investment is een door de Verenigde Naties ondersteund internationaal netwerk van investeerders. Tevens staat PRI voor 6 principes (opgesteld door PRI organisatie) waaraan de ondertekenaars zich gecommitteerd hebben.
Private equity	Beleggen in private equity is het kopen van aandelen in niet beursgenoteerde bedrijven.
SDG's	Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen, zijn zeventien doelstellingen om van de wereld een betere plek te maken in 2030, en zijn afgesproken door de landen aangesloten bij de Verenigde Naties.
SDI's	Sustainable Development Investments, beleggingen in bedrijven die met hun producten of diensten bijdragen aan de Sustainable Development Goals.
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation, maakt dat financiële bedrijven (zoals banken, verzekeraars en fondsbeheerders) uitvoerig en zorgvuldig openbaar maken wat ze doen op het gebied van duurzaamheid.
SRD	Shareholder Rights Directive, de richtlijn voor aandeelhoudersrechten.
Stembeleid	Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen is onderdeel van verantwoord beleggen. De werkwijze hiervoor staat beschreven in het Corporate Governance Raamwerk en stembeleid.
Teerzand	Teerzand zijn afzettingen van zand, klei, water en bitumen. De bitumen kunnen tot olieproducten verwerkt worden maar hebben een relatief hoge uitstoot van broeikasgassen.
Toetsingscriteria	Criteria om te toetsen of de bedrijven waarin we (willen) beleggen voldoen.
UNGP's	United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights. Een instrument van de Verenigde Naties, bestaande uit 31 principes voor bedrijven op het gebied van mensenrechten.
VBDO	Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling. Deze vereniging werkt aan het creëren van een duurzame kapitaalmarkt

Beleid 2021 - 2025
Maatschappelijk
Verantwoord Beleggen

Augustus 2024

